

פרטיכל מס' 5/ע

מישיבת ועדת הכספים

ביום ג', כ' בחשוון תשי"א (31.10.50)

נוכחים חברי הועדה:

- היו"ר ד.צ. פנקס
- י. אפרתי
- י. בדר
- א. גרנות
- א. מ. גניחובסקי
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- א. חושי
- פ. נפתלי
- ט. טנה
- ב. רפפור

ש. ספינק - מטעם האוצר  
ט. אילון - מזכיר ועדת הכספים

פוזטנים:

מר אפרן - מזכיר משרד החינוך והתרבות.  
ד. הורוביץ - מנהל הכללי של משרד האוצר  
ש. זנגי - החשב הכללי

ד"ר סנדלסון - מנהל הטכט והבלו.  
מר אריאלי - מטעם משלקת הטכט והבלו.

סדר-היום:

תקציב החינוך לשנת 50-51.  
מט המותרות.

הישיבה נפתחה בשעה 08.30.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני פותח את הישיבה.

אנו מטשלימים את הדיון בתקציב החינוך.

אני מציע שנפסיק עכשיו את הנוכח הכללי ונעבור על הפרטים.

ביום לסעיף הראשון אין הערות; אשר לסעיף

השני - תמיכות לקרנות כתוב: קרן לאכטניות נוער. אני מבקש הסבר מהו דבר זה.

מר אפרן:

באסדיקה נוטרה קרן ע"ש סטיפן וייז לאכטניות  
נוער. הט כבר הפקידו בנק 30,000 דולר להקמת  
אכטניות נוער, כתרן הנחה שאנו בקצב טכום מקביל. אלה הם מקומות שתנועות  
הנוער יכולות להנות בהם בזמן הסיוולים והשיטוטים בארץ. זהו מרכז לידיעת  
הארץ ולהכרת הטביבה. משרד החינוך ינהל את האכטניות האלה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

הטעיף הבא שאעמוד עליו הוא - קשרי הרבות עם חו"ל

מר אפרן:

אנו מבקשים לטעיף זה עוד 3,000 ל"י מהרזרבה.  
זה בעיקר לכלכלת תקציב אונסקו.

היו"ר ד.צ. פנקס:

בטעיף סעיפים בינלאומיים - יהיה כתוב: "לכל אגפי המשרד".

י. רוקח:

בטעיף תמיכות לבתי הספר, אני מציע להוסיף טכום לבית הספר הגבוה למשפט וכלכלה ב"א. אינני סבין מדוע זה לא נכלל בטעיף זה.

מר אברך:

זה נכלל בטעיף - תמיכות לסטודנטים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

נדרן בכך כשנגיע לטעיף ההוא. עד כאן אנו מאשרים את הטכומים.

אנו עוברים לאגף החינוך; טעיף טשנה - מספרות - 97 טכומים ו-160 עובדי האגף - 200,000 ל"י. הוצאות ארגוניות מטכמות ב-54,000 ל"י. את אין העלות להוצאות ארגוניות אלה, הרי הן מאושרות.

למקרי טהלה:

בטעיף הוא יהיה כתוב: "פצויים ומטלאי טקום

טעיף טשנה - מערכת החינוך - הקצבות לרשויות טקומיות: 1,400,000 ל"י. בטעיף זה היה לנו זכות. היה רצוי לו הועדה היתה מחליטה, שלשנה הבאה יקבלו כל הרשויות הטקומיות הקצבות לפי סידה זאת ממשרד החינוך והתיקונים הירושלים, בהתאם למצב הרשויות הטקומיות, ייעשו אח"כ ע"י משרד הפנים בהענקת המללית; אבל לגבי השנה הנוכחית אני מציע שהורגה והיה להציג שנה מדאשון לאוקטובר עד ראשון לאפריל - מ-50% עד 65%. זה יצריך, לדעתי, עוד 120 ל"י כחוטמת, לפי החישוב להציג שנה שיאנו מצלי. זהו טכום לגמרי לא גדול.

אני מציע זאת כפרינציפ, אשר יכין לנו בשנה הבאה אפשרויות של עזרה רבה יותר. אינני רוצה שנגלל 120 אלף ל"י יהרסו את הטכנה, אותו בונים ברשויות הטקומיות הגדולות כל כך בקושי.

י. ארתמי:

אינני מתנגד לתיקונים קלים השנה, אם כי אינני בטוח אם הדבר הוא בטכמות ועדת הכספים או בטכמותה של ועדת החינוך. פישור צריך להחליט בענין זה, כי אם יכולים לעדור. אני מציע שבמרוק את הדבר, ואם הוא בטכמותנו אינני מתנגד לשוויים הנ"ל.

את ההצעה השניה, על חלוקת התקציבים כתקציב אחד קבוע על משרד החינוך ואח"כ תיקונים ע"י משרד הפנים, אני רוצה להצעה שבאה לשנות האוצר ולא לשנות הרשויות הטקומיות. האוצר יעשה את החשבון וגם אח"כ הוא יתן ודאי אותה הקצבה. אנו לא נקבל כל הגדלה, ואני חושב להפטרם.

אשר לדברי היו"ר על התוספת, אני חושב שיש צורך, בזמן קצר, לעשות חשבון מה זה אוסר, ויש לקחת בחשבון גם את כספי חינוך ילדי העולים העובדים לרשויות הטקומיות.

י. רוקח:

במשך כל הזמן מטללים את הרשויות הטקומיות ממשרד למשרד ואני חושב שלא צודקים כלפיהן, אבל לא היום עלינו להחליט על היחסים האלה. אני חושב שאם נקבע פרינציפ של 50%, תוכל מחלקת החינוך להוסיף ליו"ר הוועדה בעוד יום או יומיים מהו הטכום. בגבולות אלה תוכל להחליט מועצת החינוך.

מר אברך:

במרוק החינוך חובה נקבע, כי אחד התפקידים של מועצת החינוך הוא, לדרוך בחלוקת התקציבים בין הרשויות הטקומיות, ומשרד החינוך צריך להתיעץ עם משרד הפנים על דרך ההתקנת. לי דומה של המרואצות הדרושה כאן יכולה להיות השאלה להוסיף

למקומות מספר אחוזים סטויסיים ולהעמיד דרישה לטוענת החינוך.

היו"ר ד.צ. פנקס:

נכון שגובה ההקצבה לכל רשות מקומית ייקבע ע"י שר החינוך, לאחר המיעצות עם שר הפנים. נכון הדבר ששר הפנים, לפני שהוא קובע צריך לשאול את עצת מועצת החינוך, אבל אנו דנים עכשיו על התקציב שנציע לפני הכנסת ואין קובעים את הגובה בכל מקום, כי אם קובעים פרינציפלים סטויסיים. אם שר החינוך יתנגד, הוא יכול להגיד בשם הממשלה כי הוא מתנגד, ואז זה יוכל לבוא לפני הכנסת כהצעת הממשלה. מצב זה נותן לנו אפשרות לבקש את שר החינוך לנהוג עפ"י פרינציפ סטויסיים. את הפרטים יקבע לאחר המיעצות עם שר הפנים ועצת מועצת החינוך.

אשר לסכומים, אלא שקבלו 30% בתש"י, קבלו יחד 280.000 ל"י. כלומר, כל 10% עולים בערך 90.000 ל"י; כלומר - 180.000 ל"י; 42% קבלו יחד 200.000 ל"י, יחד - 220.000 ל"י. היות ובשנה הקודמת העבירו מהסכום שעמד לרשות התפקיד הזה בכלל, סאה אלף ל"י לתפקידים אחרים, הרי אם יחזירו סאה אלף ל"י וישאירו אותן, לפי תש"י יש צורך ב-120.000 ל"י. אפשר להגדיל את הסכום הכולל של 1.400.000 ל"י היות ואני מניח ש-1.400.000 ל"י הם כבר על סמך תש"א, או לחצי הסכום, הרי ככל הנראה, אפילו אם לא יחזירו את הסאה אלף ל"י, כל ההבדל הוא רק עד 110.000 ל"י. ילדי עולים שעובדים ממחנות עולים לרשויות מקומיות יקבלו רק 30%.

מר אברך:

אם כך הוא הדבר, ועדת הכספים צריכה להביא בחשבון, כי לשנת הכספים הבאה היא מוסיפה באופן אוטומטי עוד 125 אלף ל"י.

ש. זנגר:

מנקודת האוצר, עצם הרעיון של אחוז אחיד, כמדוע עושים בתקציב הבריאות, נראה לנו נכון; אולם, אני בסיתי לברר את הדברים עם המשרדים הנוגעים בדבר וראיתי כי להם עדיין לא נראה דבר זה. הרעיון היה, כי בתקציבים השירותיים יתנו אחוז אחיד לכל הרשויות המקומיות ומשרד הפנים אח"כ - סתוף הענקה שלו - יתחקה על המצב של כל רשות מקומית ויראה האילו מידה הוא צריך לפצותה. אני חשבת שלא נציע דבר זה עכשיו, אולם כיון שהיו"ר דיבר על כך, אני מציע לא להגדיל עכשיו את ההקצבות לרשויות סטויסיות, אלא לקבל כפי שנוהגים עד עכשיו למחצית השנה של תש"א; אם תבוא הטכסה של כל המשרדים, יבוא התיקון הזה במחצית השניה של השנה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

יחד עם זה, אינני נרתע מלומר, כי הקצבה של 60% לירושלים הוא דבר בלתי מוצדק בהחלט. ירושלים אינה נמצאת עכשיו במצב כזה; שעליה לקבל הקצבה כה גדולה. אני מציע כבר השנה להוריד להם 70%, כדי לתת להם להבין שהם צריכים לרדת. לרעתי, ירושלים יכולה לעמוד בשנה הבאה על 60% בלבד.

י. רוקח:

האחוז שירושלים מקבלת הוא באמת גבוה מדי, ביחוד שאין לה הוצאות אישיות, סעד והוצאות לבתי ספר תיכוניים ומקצועיים, בתי ספר לנוער העובד וכו'. אני רוצה לדעת, אם מנביסים פה את הסכום, לגבי הדרגה המוגדלת של המורים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

זה יבוא לחוד.

י. רוקח:

אני מציע 1.600.000 ל"י ו-50.000 ל"י בתוך זה, השתתפות של 25% בצירוף וריהוט לרשויות המקומיות.

היו"ר ד.צ. פנקס:

בעשה מזה סעיף מיוחד: הקצבות לרשויות המקומיות למשכרת ההוראה. הרי משרד החינוך משתתף בתקציבי החינוך בהרבה צורות, אבל פה ישנו סעיף של השתתפות בשכר ההוראה בלבד.

י. רוקח:

אם כך, אני מצילמיליון וחצי ל"י הקצבות לרשויות המקומיות, והחלטה על 50% מינימום של משכרת המורים ותשלום בעד כל כיתה בנספת שנתית.

היו"ר ד.צ. פנקס:

ענין הכיתות החדשות צריך לבוא לחור. אני רוצה לשאול את הועדה, אם היא מסליצה על כך שדוגמת התשלומים המתחילים היום ב-30% מינימום של משכרת ההוראה בבתי הספר העממיים, ההקצבה לזה הועמד להצי שנת התקציב, החל מראשון לאוקטובר ב-50% מינימום?

אני מציע לא לגעת לאחר המעשה, ומראשון לאוקטובר, להצי השנה אסד לפנינו, לעשות את השינוי. אם האוצר יגיד לנו, כי אם ההחלטה הזו מתקבלת, הוא מקבל על עצמו להעמיד את הכסף לרשות המטרה הזו, ואם יחסר משאו, ימצא לזה מקור, אינני מוסיף דבר להצעה של 1,400,000 ל"י, כי לדעתי אפשר גם בזה לכסות זאת.

ש. דיין:

גם אם נגיע לכך, אינני בטוחים להוטפה של טאה אלף ל"י על התקציב. הישוב הותיק יכול וחייב לשאת בהוצאותיו הוא. אתמול התוכח היו"ר על הוספת סכום ידוע לתקציב המער, וטם הסדובר הוא בעולים חדשים חסדי כל, אולם רוקח היום ירו פתוחה סכום כה, בזמן שהסדובר הוא על הישוב הותיק היכול לשאת את עצמו. אתמול שמענו מהאוצר פניה להתחשב במצב הקשה, ואני אומר כי כאן המקום להתחשבות.

א. הוצפלד:

אני מציע שלא נצביע בנפרד. הצעתי היא, לרשום את ההצעות האלה ולא להצביע עליהן מיד.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אשר לדברי דיין, עלי לומר לו כי עיריית ת"א, ובמידה עוד יותר גדולה עיריית חיפה, קלטה במשך השנה הזו יותר מ-20% תלמידים עולים שהם מהיכן לשלם מסים וצריך לתת להם תמיכה במאה אחוזים, חינוך והחזקה. לכן, כל התיאוריה שלו על ישוב ותיק החייב לשאת את עצמו, אינה מבוססת. אין זה הישוב החדש, אלא הישוב החדש.

י. רוקח:

כתשובה לדברי דיין, יכלתי להרבות לו במשך שלוש שעות מהו תושב. המטלה לוקחת מהתושב והרשות המקומית לוקחת סכום, המטלה היא רק באיזה צורה. החינוך בכל המדינות הדמוקרטיות מוטל על המדינה ולא על הרשויות המקומיות, בעוד שמטלתנו השתתפה רק ב-12-15%. האם זה צודק? - המטלה צריכה לדאוג לחינוך כל ילדי הארץ.

י. בדר:

אני רוצה לדבר על דבר זה מנקודת מבטו של האזרח ומשלם המסים. לי לא אכפת לפי אשלם מסים, לעירייה או לממשלה, ולא אכפת לי גם באיזה צורות יסתובבו אח"כ אמצעי המסים, אבל אני יודע שיש צורך כי חלק מתאים של האמצעים האלה יעבור למטרה החינוך. אם העירייה תוכל לקבל הכנסה גדולה יותר ממסים, ברור שתוכל לשאת בעול החינוך. תנו לעיריית תל-אביב את סט השעשועים כולו, את סט הרשויות ועוד, עד שתהיה לה הכנסה מתאימה והיא תוכל לשאת את הנטל הכבד הזה. אבל המציאות היא, שהאוצר מנפח את עול המסים הממשלתיים וחלק העיריות בסך הכנסות המדינה הולך ויורד. לכן, על הממשלה לתת לעיריות גם תמיכה כללית וגם תמיכות מיוחדות, כי אין להם הכנסה. אני מצטער שכל

המאמצים שנעשו לפני חדשים מספר בכדי לטדר את העניינים האלה נפסקו לפתע. יש צורך פעם אחת לתמיד לשבת ולהחליט על הכנסות המדינה, על הכנסות העיריות, ולהחליט גם - מה שדרש ד"ר ברגמן - על שיטת משכרות כללית לכל העובדים במדינה.

דעתי היא שהמשלה בשלב זה, כל זמן שלא יסתדרו העניינים, צריכה לתת לעיריות המיכה ניכרת מאד לצרכי החינוך.

ב. ופטור:

בענין החינוך תהיה לטיעתנו הצעה להגדלת התקציב. אינני רוצה להכנס כעת לפרטים, אבל להצעה זו של רוקח ובדר אני מוכרח להעיר כי יש לי התנגדות. אני מקבל הכרה של גישה פיננסית כוללת בין העיריות והמדינה, ואני חושב את המצב הקיים לבלתי נורמלי, אבל אם דורשים שויון, אז אני דורש שויון גמור. אני בעד שויון בין אפיקים ותל-אביב, אבל אני בעד שויון כולל. אמנם באפיקים ישנם ותיקים, אבל אני רוצה שיבדקו את מי מחנכת אפיקים, כמה טוטל עליה בעלית הנוער ובוגרים שונים אחרים. אינני רוצה הפליה לטובת משק קבוצי, אבל אינני רוצה גם הפליה הפוכה. את כל הדברים האלה צריך לברר, ואינני טוכן שבכל פעם יקומו ויזכירו לנו את אפיקים בדומה לבעל בית גדול בתל-אביב.

אני מציע שלקראת השנה החדשה תהיה ועדה שתבדוק את העניינים האלה ותביא הצעה כוללת.

אשר להעלאה זו, אני מציע להעלות עוד מיליון ל"י בתקציב ולהגדיל את ההקצבות לעיריות ולמקומות אחרים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אנו נחזור לטעיף זה בסוף, ובינתיים נמשיך בדיון.

את שט הטעיף - החזקה בתי-ספר ביישובי עולים - הייתי מציע לשנות ל - החזקה בתי ספר לילדי עולים - היות והוטבר לנו, כי כסומים אלה יכולים להיות מועברים לא רק לישובי עולים.

מר אברך:

בתיקון שהיו"ר מציע לא יוסיף, לדעתי, פאוסה. אבל מלבד זה, משרד החינוך אינו רוצה עצמו רשאי, מבחינה פורמלית, לפנות לוועדת הכספים ולבקש הגדלת תקציב החינוך. אבל לגבי טעיף זה של החזקה בתי ספר לילדי עולים, יש לנו הרגשה שאנו עושים עוול משווע לענין גופו. סכום זה אינו עומד בשוט פרופורציה לצרכים, וביחוד לצורך אחד. אי אפשר בשום אופן להשאיר את הציוד בתי הספר לילדי עולים, כפי שהוא כיום. אינני רוצה לחזור על כל התיאורים שניתנו כאן ע"י חברי הוועדה וע"י ד"ר בן-יהודה, אבל העובדה הבולטת כי החזקה ילד עולה מוציאה הסכום שעולה החזקת הילד בעיר, מראה על התנאים בהם אנו מחזיקים אותם.

אני מציע להוסיף סאה אלף ל"י בהגדרה ברורה לתוספת ציוד. הצעה זו באה על דעת משרד החינוך.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אינני מסכים להמשיך בשיטה שנמשלנו בה אתמול, לדעתי בענין הטעד. מי האוצר או נציגו יכול להעביר לנו את הצעות המשלה, אולם הצעות המשרדים אינן יכולות לבוא אלינו. אם לא נשכור על כך, נרד לטמיון.

מר אברך:

ובכן, אני פונה לנציג האוצר שיעבירו את ההצעה הזו לוועדת הכספים.

א.ט. גנליחובסקי:

אני מטלים עם דברי היו"ד, כי כתובתו של משרד האוצר היא, בנין מצפה.

עלי לציין, כי הממשלה אינה עושה דבר בענין החינוך במעברות, אין שם כל חינוך והממשלה בכסלה בענין זה. אנו צריכים לקבוע, כי הממשלה מוכרחה לקיים את חוק-החונך החובה בסמוכות. אני מציע שנעשה טיור ונראה מהו המצב; אם נראה מעברות שאין בהן חינוך, נקרא את הממשלה לטשפט.

ש. זנגלי:

אנו מציעים לאפשר למשרד החינוך להוציא 60-70 אלף ל"י לציוד בבתי ספר לילדי עולים, בתקציב של שנת תשי"א; כלומר, מוזגית בשנת התקציב הזו והמזגית השניה תוצא כבר בשנת התקציב הבאה. ייתכן שיהסר טכום מטויים, ואם יהסר - יוקח הכסף מתקציב השנה הבאה, על סמך המזגית השניה של שנת תשי"א.

ש. דיין:

התקציב הזה הוכן לפני חודשים מספר; בינתיים העליה במשכתי במסדיים רחבים, העולים הועברו מרשות הסוכנות לרשות המדינה, לכן צריך להגדיל את הסכום. אנו מציע סאה אלף ל"י כהצעתו של מר אברך, ולא 70 אלף ל"י כהצעת האוצר.

א. הרצפלד:

אני מציע לזרות את ההחלטה בענין זה.

י. רוקח:

אני מציע שהאוצר יעמיד לרשות האגף 80 אלף ל"י והאגף יחלק אותו לשניים: 40 אלף ל"י בשנת התקציב הזו ו-40 אלף ל"י בשנת התקציב הבאה.

הצבעה

בעד 55 אלף ל"י - 4 קולות  
בעד 50 אלף ל"י - 4 קולות  
בעד 40 אלף ל"י - 2 קולות

הצבעה שניה:

בעד 55 אלף ל"י - 6 קולות  
בעד 50 אלף ל"י - 4 קולות.

התקבלה ההצעה לתקציב 55 אלף ל"י בשנת התקציב הבאה.

י. בורד:

לפי בקשתו של מר רוקח, אני מציע כי נפטיק עכשיו את הויון בתקציב החינוך ונמשיך בלישבה הבאה.

ד.צ. פנקס:

אני מצטער, אולם לא נוכל לעשות זאת. אי אפשר לעכב את עבודת הכנסת בגלל עניינים פרטיים של חברי הכנסת, ולו יהיו גם עניינים חשובים ומכובדים. אני מציע שנגסוד את הסעיף הזה ונאפשר לחברים שאינם משתתפים היום בישיבה, להביע את דעותיהם והמליגיותיהם, אם יהיו להם כאלה. אני רוצה לגסוד כמה ניסוחים עם מר אברך, ובעוד רבע שעה נעבור ליויון על סט האותרות.

היו"ר ד.צ. פנקס:  
אני מתנגד לבטוי "בהתאם לחוק היינוך חובה".  
אם זוהי גם תמיכה וגם החזקה, סרוע כתוב רק  
"החזקה"? הסעיף הזה ייקרא: "בני ילדים - החזקה ותמיכות".

ש. דינו:  
התקציב הזה הוכן בנובמבר 1949; מאז גדל מספר  
הילדים גם בבתי הספר וגם בגני הילדים. האם  
אתם חושבים להשאיר את הסכום הזה, למרות גידול מספר הילדים?

פר אבר:  
לגבי גיל 5-6 נראה לנו הסכום הזה כמספיק.  
אין כל תמיכה לגבי גילים נמוכים יותר.

היו"ר ד.צ. פנקס:  
שמענו מר"ר בן-יהודה, כי יתכן והסכום הזה לא  
יספיק, אבל היות וישנו סיכוי שחלק מתלמידי  
בתי הספר יועברו לרשויות מקומיות קימות, יתכן שזה יספיק. הם משאירים  
לעצמם זכות לחזור ולתבוע כסף, אם יתברר שהסכום אינו מספיק.

אני מקבל את הגישה - ואני מייעץ להורים  
לקבלה - שלגבי ילדי העולים בישובי העולים, חייב משרד החינוך לבצע את חוק  
הינוך חובה, ואם לא תהיה האפשרות התקציבית לכך, מתבקש משרד החינוך,  
באמצעות משרד האוצר, לפנות מיד לוועדת הכספים ולהוויע מה חסר לביצוע  
התכנית, אני חושב זאת להובתנו.

י. בדר:  
עלינו ליצור תקציב מספיק, אולם מה שהיו"ר  
מציע אינו מספיק מראש. הספק שאני שומע עליו  
כאן, הוא כבר אפיוני. איננו יכולים לומר: ניתן 30% מהסכום הדרוש באמת,  
ואח"כ, אם יהיה צורך, יפנו אלינו וכו'. דעתי היא, כי צריך להגדיל את  
הסעיף הזה מראש ובאופן ניכר, מבלי להתחשבת בסכום כולל. אני מציע לפחות  
סכום כפול.

היו"ר ד.צ. פנקס:  
ישנן כמה הצעות: אישור הסכום הכתוב, בליווי  
החלטה, שועדת הכספים מאשרת את הסכום, בהנחה  
שבישובי העולים יבוצע חוק היינוך חובה בטלואו. אם יתברר שחסר כסף, יביא  
משרד החינוך, באמצעות משרד האוצר, הצעה לפני ועדת הכספים.  
הצעת בדר היא, להכפיל מראש את הסכום.

י. בדר:  
אני חושב שמוטב לנו להביע שאלה מיוחדת בנוגע  
לביצוע חוק היינוך חובה במחנות, היות וזה מראה  
כי אנו מראש, כביכול, מסכימים לפגיעה בחוק ולביצוע חלקי בלבד.

היו"ר ד.צ. פנקס:  
אנו דנים כעת על סעיף תקציבי מיוחד, והערותינו  
מתחשבות לסעיף זה בלבד. חוק לימוד חובה  
ביתר המקומות מוטל במשותף על הרשויות המקומיות והממשלה, בעוד שחוק לימוד  
חובה במחנות מוטל על הממשלה בלבד. משום כך אנו מדגישים זאת, מבלי שאנו  
מוותרים על חוק לימוד חובה באיזה מקום אחר.

לאחר הצבעה ניוותה הצעתו של י. בדר ונתקבלה  
הצעת היו"ר המנוסחת.

היו"ר ד.צ. פנקס:  
סעיף - החזקה בתי ספר עממיים של ערב ייקרא:  
בתי ספר עממיים של ערב - החזקה ותמיכות. אני  
מבקש מפר אברך לבדוק את שם בתי הספר האלה בחוק לימוד חובה.

י"ג בדר:

אני חושב שהחזקה ותמיכה הם דברים לגמרי שונים. אחד העקרונות של תקציב מטוור הוא, שאפשר יהיה להנדיל באופן ברור בין שני הדברים האלה. לכן, אני מציע שהמשרד ינדיל בין תמיכות לבין החזקה ויגיד זאת ברור בתקציב.

היו"ר ד.צ. פנקס:

הצעתו של בדר היא הגיונית, ואני מבקש את משרד החינוך לנהוג כך לגבי התקציב של השנה הבאה.

בסעיף זה אין הצעות כספיות אחרות ואנו יכולים לראותו כמאושר.

בסעיף - בתי ספר עממיים לילדי ערבים - תימחק התוספת, בהתאם לחוק חינוך חובה. אני מוכרה לציין, כי אינני סבין לשם מה יש צורך להבליט את הסעיף הזה בפיוחד. אני הייתי מצדפו לאיזה שהוא סעיף אחר. אולם, אינני רוצה השנה לעשות רבולוציה והסכום הזה יתאשר, אך אני מבקש בשנה הבאה לשנות זאת.

"חינוך חקלאי בבתי ספר עממיים" - 18 אלף ל"י. אין התנגדות והסעיף מאושר.

א. חושי:

ברצוני לומר כמה מלים ביחס לבתי הספר הערביים. אין זה עומד בשום השוואה למצב העולים במחנות ובטעברות וכד', אבל ישנם אזרחים ערבים ואנו החלטנו כי הם שווים לכל האזרחים, לזכויות ולחובות. אני חושב שאפשר לדרוש מהישובים הערביים השתתפות גדולה יותר, המצב הקיים אינו בטור, אינו צודק ומחנך דע את הערבים, וזאת צריך לתקן. אבל אין זה נוגע לדבר אחר: הערבים מבינים את חוק חינוך חובה יותר מאשר היהודים ושולחים את ילדיהם לבית הספר. נוצר מצב שבבתי ספר אלה אין ציוד אלמנטרי, כבר אינני רוצה לעמוד על המחסור בבנינים, הילדים עומדים או יושבים על רצפת ביטון, אפילו ללא מחצלת. יש הכרח לתקן את המצב הזה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מציע שבנוגע לציוד, ישבו נציגי משרד החינוך עם נציגי משרד האוצרויביאו לנו החלטה.

בתקציב הזה מוכרה לנו בקרוב לשולחן הכנסת; אני מניח איפוא שביום שני תוקלש הישיבה כולה לתקציב החינוך; את סבך המדינה נזמין ליום שלישי.

אנו עוברים לענין מס המותרות.

א. חושי:

היתה ישיבה של ועדת המשנה למס המותרות והסכום הוא: לשנות את החוק, אם הדבר אפשרי, בזמן קצר ביותר. החוק אומר, כי המקסימום הוא 35%. בכדי להכניס שנויים לחוק, אותם חשבה ועדת המשנה לנחוצים, מוכרחים להעביר את המקסימום עד 100%. דבר זה יאפשר שנויים רציניים בחוק ויאפשר הפרדה בין מס הקניות ומס המותרות.

אם הדבר הזה יתקבל ללא דחיות, רצוי היה לשנות את החוק. אם הדבר הוא בלתי אפשרי, אנו נציע דיווג אחר לגמרי: בין הטוטל 15-35% נציע הורדה מ-15% ל-5% של סובים מסוימים והעלאה של סוגים אחרים למעלה מ-35%. הוערה צריכה קודם כל להחליט על כך. בקשנו את משרד המכס ומס- המותרות להביא לנו הצעות אלטרנטיביות בנוגע לשתי הצורות.

היו"ר ד.צ. פנקס:

לאחר ששמענו את הסיכום של מרכז ועדת המשנה, נשמע את דבריו של נציג האוצר - מר הורוביץ.

ד. תרומות:

אני חושש מפני ההצעה על שינוי החוק, כי ידוע לי  
כמה גדוש זמנה של הכנסת, וברור שהדבר יקח זמן  
רב. אינני רואה כל נזק, אם בהליט באופן פרוביזורי טה שנחליט, ואפילו אם  
נצטרך לעשות כמה וזיתורים של פיטורים, אבל שנקבל את ההכנסה מיד, כי  
ההבדל בזמן הוא גם הבדל בשיעורים.

יחד עם זאת, אינני מתעלם מההצעה השניה שאפשר  
לרון עליה פה בוועדת הכספים, ולאחר זמן מסוים נוכל להציע זאת לכנסת,  
אבל אני חושש מאד מפני איכות זמן.

ההצעה שהוצעה ע"י האוצר לוועדת המשנה היתה  
מתונה מאד, כי היא היתה בגבולות 35% של התקרה אשר איננה מתאימה היום  
לגמרי למציאות. בטוב אינפלציוני הרבה יותר מתוך מאשר אצלנו היום הגיעו  
באנגליה ל-100% ויותר, וזה היה האמצעי שהציל אותם, כי אין כל תועלת אם  
אנחנו מחליטים עתה על המעברות על החינוך ועל הסעד, ואיננו חושבים על  
מקורות הכנסה. אנו חשבנו, שאם תהיינה הכנסות נוספות, נוכל להפחית את  
הוצאת שירות האוצר בתקציב הבטחון.

ברור שבצד, באופן תיאורטי, אפשר לקחת  
נצורות שונות את כל עודף של כוח הקניה שישנו בידי התושבים, ואין  
לעומתו מצרכים במחירים המתקבלים על הדעת. אם אומרים לא לעשות זאת, אין  
עושים טובה לשום איש, אלא עושים שירות של דוב. במצרכים אלה שעליהם  
מרבוי, המחירים הם כאלה, היות וזה חלק גדול של דברים שאין עליהם פיקוח  
או שהפיקוח איננו יעיל, מרובה רק הסוחר מכל הדבר הזה.

מה שעומד בעוכרנו הוא השט. זה איננו  
"טט מותרות", זהו טט על דברים בלתי חיוניים וגם על דברים חיוניים  
למחצה.

על כן, אני חושב שהצעתנו היתה מאד מתונה,  
אבל היתה לה התנגדות ידועה בתוך ועדת המשנה ורצו לעשות כל מיני תיקונים  
בדירוג: להטין ולהחליט את סחף הטט הזה על מצרכים חיוניים למחצה. אינני  
חושב זאת לנכון, כי אפשר לעשות את הדבר יעיל רק אם זה פוגע בשכבות  
רחבות, אבל אם זה פוגע בהלק קטן בלבד, הרי איננו משיגים את המטרה.

על כן, זה יכול להיות רק אם זה פוגע גם  
בתצרוכת הטובות; הלקח האינפלציוני נשאר עומד בעינו, אבל אנו  
מתחשבים מאד עם הרצון הזה והחלטנו לעשות איזו שהיא פשרה בעניין זה. הפשרה  
היא, לפטר בינתיים כמה וכמה מצרכים, עליהם היה חל הטט. לעומת זה, נקבל  
את כל ההכנסות שדרשנו. יש בזה שגיאה ידועה, אבל היות והטכונים אינם  
גדולים ביותר באופן אבסולוטי, ויותר חשוב להפעיל את הדבר מיד בקשר עם  
ההוצאות שעליהן מחליטה ועדת הכספים, העדפנו לעשות את הויתור הזה, ובלבד  
שנקבל איזה שהוא דבר טיד. ההערכה היא שההגדלה תגיע לפיליון וחצי ל"י  
לשנה; אני סמתיג במקצת מהערכה זו, זה בהחלט אינו מספיק מבהינה כלכלית או  
תקציבית, אבל זהו הפיניטום. אנו מביאים את הרשימה הקודמת וטוטיפים עליה  
את רשימת הפיטורים.

אני רוצה להזהיר, כי אם איננו מחליטים על ההפעלה  
המידית של הדבר הזה, ההחלטות הקודמות שלנו אומרות פגיעה קשה באומה  
המגמה החשובה לנו כל כך - להתקרב במשהו לכיסוי של תקציב הבטחון.

הי"ד ד.צ. פנקס:  
אתם רוצים להשיג עד סוף שנת הכספים, הגדלה  
בסכום של 700.000 ל"י; כלומר, הסכום יהיה  
4.200.000 ל"י במקום 3.500.000 ל"י.

ה"ד סנדלסון:  
בלעדי החידוש, היה הסכום הכללי מגיע ל-3.200.000  
ל"י, בבלל הקיצוב, ולאחר החידושים הוא יגיע  
ל-3.800.000 בערך.

היו"ר ד.צ. פנקס:

כדי להשיג את ההגדלה הזו, אתם מציעים את  
ההגדלות והפיטורים. כמה יחסירו לנו  
הפיטורים מעכשיו עד סוף השנה?

ד. הורוביץ:

ב-200,000 ל"י.

ד"ר סנולכוב:

השנה קצת פחות, כ-120,000 ל"י.

היו"ר ד.צ. פנקס:

כמה נחסוך בפקידים ע"י פיטורים אלה?

ד"ר סנולכוב:

את רוב הפיטורים עד עכשיו עשינו בקצוות  
הקטנות, ודווקא בשטח זה לא הצלחנו להעביר  
כשלמות את הכסף שלקחו מהקונים. אנו משחררים את כל צרכי הגלנטויה,  
שכמעט לא קבלנו מהם דבר גם קודם לכן.

ישנם שני סוגים של וזיתורים ושחרורים:  
אחד הוא שחרור המצרכים הקטנים ואחד שחרור המצרכים החיוניים יותר, כמו  
טכונות תפירה, שאנו חושבים לשחרר, ועוד דברים לצידוד הבית.

ב. רפטור:

הערה לפרוצדורה של הדיון הזה. אני מזכיר  
להזכיר לוועדה, שמבחינה חוקית נקבע גם  
המותרות עד 35% עוד בטוענת המדינה הזמנית. ביזי ועדת הכספים או  
הטוטיות הפרלטרניים לא היתה כל סמכות להחליט בענין זה. כאשר דרשתי  
בכנסת, שתהיה סמכות לכנסת לדון על כך, אטר שר האוצר כי תהיה ועדה,  
אמנם, היתה ועדה. כלומר, ועדת הכספים או ועדת ששנה שלה אינה יכולה  
לקבל החלטה בענין זה בעלת תוקף חוקי פרלטרני, היא יכולה רק לייעץ  
לאוצר, אולם מבחינה חוקית הדרוה ביזי האוצר לפעול כרצונו.

אני רוצה ללכת בדרך הראשונה עליה החליטה  
הכנסת הועדה, שהענין יעבור לכנסת, לטובת ההעלאה ולטובת הטובי. אני  
מבור שזה ענין די רציני לגבי התקציב. לא סוד הדבר, כי אנחנו איננו  
חושבים במיטיים בלתי שידים, איננו בשוענים גם על כך, שהוצאות החינוך  
וכר" יכוסו דוקא ע"י הכנסה טמט מותרות, אבל איננו רוצים להקל בהכנסה -  
אדרבא, אנחנו יודעים כי בכעיפים ידועים עטרתנו נתאמתה.

אני מבור שאפשרי והכרחי להעלות את הטיניסטים  
עד 100%, וזאת אי אפשר לעשות ע"י ועדה. אינני סבור שיהיה לנו צורך  
בזמן דב; יהיה בכנסת זכות של שעות שעות, הדיון בוועדה יהיה מהיר ואח"כ  
יעבור הדבר לקריאה שניה ולאישור הכנסת. אני בטוח שהדבר אפשרי להיעשות  
במשך זמן קצר.

אחד מנציגי האוצר הציע בוועדה, כי תינתן  
לשר האוצר סמכות לפעול במט מותרות כמו בבלו. ייתכן שזה הכרחי, אבל אז  
תהיה שאלה, כיצד להפעיל את הפרוצדורה לגבי הסוגים.

לכן, אני מציע לוועדה, מאחר שאין לה סמכות  
החלטה אלא סמכות הצעה בלבד, ומאחר שהאוצר דורש את הכסף וכולנו יודעים  
ומסכימים שהוא נחוץ והכרחי, ומוטכם שאפשר להגיע עד לטעלה מ-35% ולהוריד  
סוגים מטוימים, אני מציע כי נקבל היום החלטה ונבקש את היו"ר שיציע ליו"ר  
הכנסת, כי בשבוע הבא יעלה ענין זה על סדר יומה של הכנסת, אנו בתחייב  
לדון במהירות, ובזה נפתור את כל השאלות.

אם ההצעה הזו לא תתקבל, לא אהבנו לזה שניתן  
עצה לאוצר, אבל לא נוכל לקבל החלטה.

אני חושב שהצעת האוצר להגדיל עכשיו 35% ואח"כ לבוא לכנסת ולהגדיל עד 100%, תזעזע את המשק, את הצבור ואת היחס למט הזה, ולא תועיל במאומה. מוטב לברר זאת, לקבל החלטה, לתת סמכות לאוצר, לתת סמכות לוועדה, ולעשות פעם ולתמיד את השינוי הדרוש. אני חושב שהדרך שועדת המסנה החליטה עליה, על הליכה לכנסת, היא בריאה וטובה.

**פ. נפתלי:** בעצם העניין אין חלוקי דעות ביני וביני רפטור; שינוי חושבים כי צריכים להגיע לשינוי החוק. אולם, ישנם חילוקי דעות יסודיים בהערכה של הזמן שדבר זה ידרוש. אינני סמין שנוכל לגמור את העבודה הזו אפילו בחדש. בכנסת יש עכשיו דברים רבים וחשובים, ואינני יודע מתי יגיע הדבר לדיון; לאחר הדיון במליאה יעבור החוק לדיון בוועדה ושוב יעבור לכנסת לקריאה אחרונה, הסתיגויות והצבעה. זה יקח, לדעתי, זמן רב, ואני אינני רוצה להפסיד את הזמן הזה.

על כן הצעתי היא, כי אנו בדרוש מן האוצר להכין שינוי החוק בשביל הטנה הבאה. נכון אכר רפטור כי ההחלטה איננה בידינו, אבל האוצר ברוב אדיבותו שאל אותנו ועל כן אנו אוסרים: אנו תומכים בהצעת האוצר.

אשר להצעה הזו, אינני רוצה כרגע להתווכח וכוה תיאורטי עם טר הדרוביץ, על השאלה של הצורך לקחת דוקא מטידוקית וזו עיקר המלחמה בגד האינפלציה, או לא. למעשה, אני מקבל את ההצעה עם השנויים. יש חשיבות בהורדת המס מסוגים אחדים והעלאתו בסוגים אחרים.

מנקודת מבט ההכנסה, ההנחה היא כי כל הפקידים עובדים עד מקסימום היכולת. על כן אני אומר: אם נוציא את הדברים הקטנים האלה מתפקידיהם של הפקידים, בלי להוסיף פקידים ובלי לצמצם את מספרם, יעילות הגביה בשטחים אחרים, חשובים יותר, תעלה. על כן, גם במקרה זה אני חושב כי ההפסד ע"י ההורדות יהיה קטן יותר מאשר מסערים.

אני מציע להחליט בשני כוונות: לקבל את הצעת האוצר, ויחד עם זה לבקש ממנו שיכין את שינוי החוק לשנה הבאה.

**ט. סנה:** השאלה הזו אינה ארטימיסטורטיבית בלבד, אלא שאלת מדיניות המסים והטריביות התקציבית בכלל. אנו, בזמן הווכוה על התקציב, אמרנו שני דברים כמה שנוגע לעניין זה: ההכנסות ממט ההכנסה יכולות להיות יותר גדולות ב-3,5 - 5 מיליון ל"י וירשנו להכנסים זאת כך לקציב, אבל דחו זאת. בכל זאת, הגעתם לכך, שאפשר להגדיל ב-2 מיליון ל"י. אנו עומדים על זה, שע"י יעילות הגביה אפשר להגיע לכעלה מסכום זה, מבלי לגנות את החוק.

אין לי כל התנגדות להקצבות המוגדלות לסעד, חינוך וכד'; ייתכן אפילו שאציע הצעות גדולות יותר, אבל אני רוצה להראות לכם את הכיסוי האחר. אנו נתנגד לכל מיל של הוטפת ממסי עקיפים, כי לא מצינו את כל האפשרויות במסגרת המסים הישירים. אנו יכולים לספק את הצרכים של הסעד, החינוך והמעבדות ממסים ישירים.

אנו חלקנו על המס הזה, כי הוא היה מס קניות. מה שאנו מציעים הוא, שצריך לחלק את המצרכים לשלושה סוגים: מצרכים שאין עליהם כל מס (הרשימה הזו של הפיטורים היא רק התחלה, אולם אינה מסבה עדיין); סוג בינוני שאינו לקאסוס, אבל אפשר בלעדיו; על סוג זה אפשר להטיל מס עד 35%, ומצרכים שהם מותרות מסש, ועליהם צריך להטיל מס מ-35% עד 100%. ע"י השינוי הזה אינני חושב שנקטין את ההכנסה, אלא אפילו נגדיל אותה.

המט הזה היה מושגת על כך שאפשר להטיל מט על מצרכים ידועים, היות וישנה תוצרת, לכל ועליה לא חל המס. זה נכון אילו היו מצרכי "לכל" מכסים את התוצרות, אפילו ב-2/3 בלבד, אולם ישנם סוגים שתוצרת "לכל" מכסה רק 1/3 ואפילו פחות מהתוצרות, ואין רשות להטיל מט גבוה על מצרכים אלה.

י. בדר:

אני חושב שנעשו שגיאות רבות בפרוצדורה. הסמכות להטיל מט ולהגדילו, היא בידי שר האוצר; הוא איננו שומר לעצמו סמכות זו מסיבת תיאכון לכוח וסמכות, אלא שהוא חושב, כי פירוטם הגדלות טרם שיהיו שנויים במס, יכול להצא לידי ערבות וזעזועים בשוק.

אני שומע שהאוצר סומך על ועדת הכספים, אולם, לצערי הגדול אינני שותף לבסחון זה, כי היה לנו בסיון כצובע למט סיגדיות, ואם כל הכבוד לחברים, יש חשד שהדבר יצא מן הועדה. אני אינני חושב זאת, אבל אינני רוצה שייוצר מצב שיהיו בו טענות כאלה. מוטב לי, שאם הדבר יצא החוצה, יהיה ברור שלא יצא מן הועדה. לכן טוב שהאוצר אמר לנו את הדברים, אבל אני אינני רוצה לדעת את המספרים.

סמכות ועדת המסנה היתה קודם כל רק לדון על הורדת המט הקיים, ואולי גם שנויים בשיטה הכללית, אבל אם יש לאוצר כוונה להעלות את המס, שיעשה זאת ויתן לכנסת ולועדה לדון בכך אח"כ.

אינני רוצה לדבר על כל העניין של מסי יסירים ומסי עקיפים. כל העניין הזה קשור, בעצם, עם חלוקת ההכנסה הלאומית והשפעת המסי על התוצאה הסופית של החלוקה הזו. אני חושב, לשל, כי מט ההכנסה הוא מט צודק, ומסי עקיפים הם מסי בלתי צודקים, ומט אינפלציה הוא המט הכלתי צודק ביותר, אבל הבעיה היום, לצערי, אינה מט צודק או בלתי צודק, אלא פחות בלתי צודק ויותר בלתי צודק.

המצב היה שונה, אילו היינו מספלים כרגע גם בבעיה של תוצאות המדינה. כל זמן שלא תהיה אפשרות כזו, אין כל אפשרות מעשית לבטל את האינפלציה; אין גם כל אפשרות לותר על מסי עקיפים, ואני מבטער על כך מאד.

מט מותרות הוא מט עקיפים; מי שומך בו, תומך במס עקיפים ואי אפשר להסתלק ממ העובדה הזו.

אני מציע, כי האוצר לא יחכה לשום החלטות הועדה בעניין העלאת המסי ויעשה מה שירצה. אם הוא רוצה להעלות את מס המותרות - יעלה אותו אחרת או שלשום; אינני רוצה בשום זעזועים, ואני תקווה שמה שיעשה - בתכונה ייעשה.

אני חושב שעל האוצר להביא לנו שתי הצעות חוק: חוק מט קבילה עד 55% והצעת חוק על מס מותרות, עד איזה שהוא גבול שהאוצר יבחר לו. אצו הסמכונו בזמנו להעברת חוק שטרי מקרקעים בצורה דחופה, ואני חושב שלא למען עצם העניין, אלא למען טבוע זעזועים יהיה לנו צורך, אולי להתחשב בדרישה הזו, ולהעביר את הדבר במהירות בכנסת.

אני מציע שהועדה תמשיך לדון על הורדות במט מותרות, אבל לא על העלאות, והאחריות על כל הזעזועים, הלוקיים ועל גילוי הסודות וכד', תהיה רק על האוצר.

א. חושי:

הנחתי הראשונה היא, שיסונן תוצאות דחופות, אצו מחליטים עליהן, ועל כן עלינו גם להצביע על סקורות הכנסת, והמט הזה הוא אחד האפשרויות החיוניות. ישנה הנחה שניה, ועליה יכולים להיות חילוקי דעות, שיש צורך במשאנה נגר אינפלציה. לדעתי, גם מט מותרות ובט מס מותרות הם משאנה כזו, אבל מט המותרות צריך להיות גבוה ומט הקביות - בסוף מאד. איננו מחזשים כאן דבר, עושים זאת בטשלות מטשלות שונות. ישנה עוד הנחה, שאחד הדברים החשובים הוא, היעילות בגבייה ובפיקוח על זה שהמסך אשר ייגבה לא יישאר אצל הסוחרים, אלא יעבור לממשלה, - מה שאין כן בשיטה הנוכחית.

בשיטה זו ישנן פירצות רבות, והפירצות הן ביחוד בסחורות העמפיות.

אני הצעתי בוועדת הששנה שנברר פה, אם ישנה אפשרות בטהירות הבזק להעביר את הענין, אבל אם אין אפשרות כזו, נחליט לתכנן פן האוצר שיכין לקראת השנה התקציבית הבאה את החוק החדש שיהיה מחולק לפס מותרות גבוה ופס קניות נמוך. אני מקבל את החלוקה שנעשתה פה. אני רוצה לשבח את האוצר שהיה מאד הוגן כלפינו והכין לנו בטהירות הצעה, וגם לקח בחשבון את תביעתנו, לא בשלטונה, אבל פטר חלק חשוב מהמצרכים אשר לא יערערו עליהם. אנו יכולים רק להוסיף.

על כן, אני מציע לקבל כעת את הצעת האוצר ולהחליט שאנו מבקשים להכין לנו הצעה יסודית לשנויים לקראת השנה הבאה.

מתקיימת עכשו פארץ פעולה נגד השוק השחור. אם לא נמשיך להכריא את הצד הפיננסי, אנו חותרים תחת הפעולה הזאת. על כן אני מציע שנלך בזה אפילו עד 150%, כמובן במצרכי מותרות ממש כמו תכשיטים, מעילי פרוות וכו'.

ד. הורוניץ:

אני מוכרח לערער על כפילות ידועה של עמדת כמה חברי. לא היתה טערה וביקורת על הפטילה, כמו על כך שעשתה את צו ההלבשה וההנעלה בלי להיוועץ קודם לכן. אי-אפשר להכות בשני מקלות. ד"ר בדר היה בין אלה שהתנגדו לכך, וכעת הוא אומר שאיננו רוצה לדעת את המספרים. כך אי-אפשר לעבוד, ישנה מידה ידועה של "פירנט שאני דורש מאת החברים. על כן אינני חושב שזה מתאים ויאה לחברי ועדת הכספים להסתלק מהאחריות באופן כל כך אלגנטי.

לחברי וידידי רפטור וסנה, אני רוצה לומר כמה מליט. אנו הבאנו הצעה לוועדת המספה ופר רפטור אמר, כי הוא איננו יודע את ההצעה הזו והוא רוצה הצעה שתפטר שורה שלמה של מצרכים ידועים ותגדיל את המס על דברים אחרים. אנו הצענו הצעה כדי שנוכל לספק אותנו. אולם, אם מתמשרים על משהו, אי-אפשר לבוא שוב ולשנות את העמדה. אנו מסכימים להעלאה, אבל מכיון שזה יקח כמה חודשים, פטרנו מצרכים נוספים מסויימים, כדי לספק את דרישתו של ברל רפטור. זה מחייב, ואינני חושב שזה בקו היחסים בינינו ובין ועדת הכספים, שהחברים ינהגו כפי שהם נוהגים.

אשר לתכנון של הדבר, ד"ר סנה אומר כי מס ההכנסה הועלה, אבל הוא עלה שוקא מכיון שאנו מטפנים חלק גדול של תקציב הבטחון ע"י שטרות. אנו קיווינו שנצמצם דבר זה, אולם לא הצלחנו. על כן ברור שההתפתחות השלילית מהמס נתנה הגדלה של מס ההכנסה. כולם מודים שהגענו לגבול ביחס לשעורי המס. כבר היום פועל המס בתור גורם המקטין את פריון העבודה, ואיננו יכולים ללכת הלאה.

יש צורך להגבין, כי כלכלה אינה שולחן ערוך שהוא אותו דבר לכל החיים. מס עקיפים הוא הרבה יותר גטיש מס ישר. קשה מאד להוציא מהארם האטיד את הכסף, אולם אם הוא קונה לו פרווה, הוא כל כך נהנה מסנה, שאפשר לקחת מסנו את המס, והוא איננו מדגיש כל כך את הכאב. אנשים שיכולים לקנות פרוות לא ישימו לב אם המס יהיה גבוה במקצת, הם ימשיכו לקנות וישלמו.

המצב הזה מחייב דבר מה. אי אפשר להגיד, שאנו מוכרחים להרוויח בדיוק מה שהרווחנו אתמול, אבל אנו מוכרחים לעשות משהו כדי להתקדם בכיוון איזון תקציב הבטחון.

אשר לדברי סנה על מצרכי "לכל", אני שואל אותו: מה ז"א תצרוכת? כעת ישנם רהיטי "לכל" והם אינם מטפיקים; מדוע? - כי אנשים קונים רהיטים שאין להם צורך בהם ושאר פעם, לולא היו כה זולים, לא היו קונים אותם. יש לאנשים עודף כסף והם פוחדים שערכו ירד, ואפילו אם נציף את השוק במצרכי "לכל", התצרוכת תעלה, זוהי תצרוכת בלתי נורמלית.

אנו הבאנו את הדבר הזה לוועדת הכספים מתוך כוונה ספורשת - רצינו תמיכה צבורית לכך. באופן חוקי לא היה הכרח להביא זאת, אבל אנו רצינו את תמיכתכם. לפי כל הדקדוק של היהסטים שלנו עם ועדת הכספים ולאחר שעשינו את הווייתורים כדי לעשות משהו משותף - זהו אינטרס גדול של המדינה ואפשר להתגבר אז על יצרים מסוימים - עשינו זאת מרצוננו הטוב. אח"כ נכין את החוק בהקדם האפשרי, אולם בינתיים איננו רוצים להפסיד זמן, ואנו רוצים לפעול בתמיכתה של ועדת הכספים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מצדיק את עמדתו של הוורוביץ שאמר, כי האוצר יכול היה לפעול בעצמו, אולם אם הדבר טובא הנה להתייעצות, צריך להיות ברור שמה שיתקבל יתאמת גם כן.

הטענה כלפי צו הקיצוב בהלבשה והנעלה היה כפול: היתה טענה של הוועדה כולה, על כך שלא התייעצו עמה, והיתה לי טענה אישית, כי בלי להתייעץ אתי, כחבר הקואליציה וכיו"ר ועדת הכספים, עשו זאת. זהו אחד הגורמים שהוציאו אותי מעמדי בה החזקתי קודם לכן. אם נעשתה שגיאה כזו - הרי יש לה מסקנות מסוימות.

אני חושב שהמספר של 35% איננו קדוש כלל. אנו קבענו אותו כמקסימום בימי נעורי המדינה ואני טוכן להגדיל את המספר. אינני קובע כאן גבול שלמעלה מזה אסור ולמטה מזה מותר. אני מצטרף לאלה האומרים, כי יש צורך להכין חוק חדש לקראת שנת הכספים 51-52.

יש בפנינו שתי בעיות: כיצד להגדיל את ההכנסות, היות והן קטנו בגלל הקיצוב ובגלל עוד סיבות רבות. אומרים לנו שלפי הטבלה החדשה נקבל קצת יותר. לא בדקתי את הטבלה, אם אקבל את הזכות לבדוק אותה - אניע את דעתי. זה עונה על שאלה אחת, על הצורך - עד אשר נעשה חוק חדש - באיזה שהוא תיקון הכנסה. אני תומך בזה, כי אני רואה בזה צורך חשוב וחיוני.

אשר לפיטורים על דברים מסוימים, יש חברים הטוענים שזה ייהפך למס קניות וטוכרחים לעשותו למס טותרות או לחלקו לסנים. אני לחמתי עם רוקח, כשדוש לשחרר טכונות תפירה, כי אמרתי שטי שמשלם 80 ל"י בעד טכונת תפירה, ישלם עוד כמה לירות, לא ירגיש כל כך בהבדל, והממשלה תקבל הכנסות גדולות יותר. אבל אם אומרים שע"י פיטורים אלה, יכולים להקל על המסחר, וגם לעשות לעצמם יותר את האפקט של הגביה, אני טוכן ללכת בדרך זו. אינני יודע, אם הרשימה הזו עונה בשלמות על הבעיה. כשאעבור על הרשימה, אחווה דעתי.

בחוק היסודי תעמוד שאלה אחת פרינציפיונית:

מי יחליט על גובה המס - הכנסת, האוצר או ועדת הכספים? אני אהיה נגד הכנסת, ואולי אהיה בעד ועדת הכספים. לי לא יהיה אכפת אם הקובע יהיה שר האוצר, אולם יותר דמוקרטי אם תהיה זו ועדת הכספים של הכנסת. אבל זה, רק נתנאי שאדע, כי הוועדה התרוממה למעלה כזו, שיכולים לזון בפניה בטודיות גמורה על דברים כאלה.

א. הרצפלד:

בבוע לגביה ברצוני לומר כי אני מכיר אנשים, אני יודע גם את שמותיהם, שעדיין לא שילמו השנה מס הכנסה, ולא מפני שהתחטקו מחובה זו, אלא הלכו עם הכסף למשרד ואמרו להם, כי יחזרו הביתה וישלחו להם, והם עדיין מחכים. זה דבר שמוכרח להשתנות.

ב. רפטור:

הערה לידידי טר הוורוביץ. אני בוועדה התנגדתי לתוספת 35, טמוס ניטוק שהגדתי אותו והצטרפתי להצעה שהעניין יעבור לכנסת. אבא חושי ואני היינו בדעה, כי נחוץ לנו חומר, בכדי שנוכל לדעת את התמונה של 100%. אולם, אינני אומר שאינני טוכן, בתנאים ידועים, ללכת לקראת פשרה.

ד"ר סנדלסון:

אשר למס המותרות, איננו יכולים להביא לוועדה הערכה, מה יכול להכניס המס הזה, כי אי-אפשר במהירות הבזק להביא משהו שעדיין מתבשל, בזמן שאיננו יודעים על איזה מצרכים יחול המס ובאיזה תנאים יהיה מותר לגבותו.

אני מבקש מהוועדה להרשות לנו, בקנה מידה ידוע להרשות לנו לשחרר כמה דברים הסקטים מאד על הגביה, כמו ג'יפס וסנדריים, לצורך הסדריים והמהנדסים החקלאיים, ועוד דברים דומים לכן.

על הדברים בכללותם תהיה הזדמנות לדבר כשנביא הצעה רחבה יותר על כל מבנה המס.

א. חושי:

בבירור בוועדת המסנה הוברר, שבכדי למנוע הברחה יש הכרח לתת למשרד האוצר אותה הסמכות שיש לו בענין בלו או סכס, להטיל על הפבריק קנס, אבל להשאיר ברירה בידו ללכת לבית-משפט.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מציע את הסלום הנא: לקראת שנת התקציב הבאה, יכין האוצר חוק חדש בנוגע למס מותרות.

ד. הורוביץ:

אני מציע שלא יאטר לקראת השנה הבאה, אלא בהקשר האפשרי. פנקס

ב. רפפור:

אני מציע: הוועדה מבקשת את יו"ר הוועדה לדאוג ולבוא לידי הסכם עם יו"ר הכנסת, כי בשבוע הבא יבוא הענין לדיון בכנסת, והאוצר יביא חוק על מס מותרות.

ס. כ. מ.:

לאחר הצבעה, נתקבלה ההצעה המנוסחת ע"י פר הורוביץ.

היו"ר ד.צ. פנקס:

ועדת המסנה תוכל להיות עכשו טייעצת לאוצר בנוגע לשינויים. האוצר, לאחר ששמע את חוות דעת הוועדה, חופשי לפזול לפי רצונו בענין זה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.45.